

การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ
ในหมู่บ้านคลองโยง ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม

ORGANIZING A LEARNING PROCESS FOR SPECIFIC TARGET GROUPS
TO ENHANCE THEIR POTENTIAL : TAMBON KLONGYONG,
AMPHUR PHUTTHAMONTHON, NAKHON PATHOM PROVINCE

ผู้วิจัย รุ่งศาสตราจารย์ ดร.ศิริธนา จิตต์จรัส¹
อาจารย์ที่ปรึกษา จิตตรา มาคะผล²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพชุมชนและศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย กลุ่มคนต่างวัยและกลุ่มผู้พิการในตำบลคลองโยง และ 2) จัดการเรียนรู้ตามศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยกลุ่มคนต่างวัยและกลุ่มผู้พิการในตำบลคลองโยง

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา เทคนิค A-I-C (Appreciation Influence Control) รวมทั้งใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการเยี่ยมบ้าน เลือกรูปแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย กลุ่มผู้สูงอายุจำนวน 30 คน กลุ่มคนวัยทำงานจำนวน 15 คน กลุ่มเด็กและเยาวชนจำนวน 20 คน และกลุ่มผู้พิการจำนวน 5 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตำบลคลองโยง เป็นหนึ่งในสามตำบลคือ คลองโยง ศาลายา และมหาสวัสดิ์ ของอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ที่สมัยก่อนประชาชนส่วนใหญ่สัญจรไปมาอาศัยแม่น้ำท่าจีนและ

¹ รุ่งศาสตราจารย์ สาขาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ สาขาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คลองแยกเชื่อมแม่น้ำท่าจีนโดยอาศัยเรือเป็นพาหนะ พ่อค้าได้ใช้เรือโยงติดต่อกันหลายๆ ลำ ในการขนสินค้าผ่านคลองนี้ เพื่อออกแม่น้ำท่าจีน ชาวบ้านจึงเรียกตำบลนี้ว่า “คลองโยง”

จากการศึกษากลุ่มเป้าหมายเฉพาะแสดงผลสรุปดังนี้

กลุ่มผู้สูงอายุ มีปัญหาด้านสุขภาพ ต้องการการออกกำลังกายประกอบดนตรีไทย (ดนตรี, กีฬา) การนวดแผนโบราณ และงานประดิษฐ์ ศักยภาพของกลุ่มคือความสามัคคี ความรู้ประวัติศาสตร์ ชุมชน เล่นดนตรีไทย จัดกิจกรรมเรียนรู้ในการดูแลตนเองด้านอาหาร อวัยวะสำคัญ และการพับผ้าเช็ดหน้า กลุ่มคนวัยทำงานซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ปัญหาที่พบว่ารุนแรงและต้องการการแก้ไข ได้แก่ เรื่องเมล็ดพันธุ์ข้าวปนคือข้าวดีเป็นข้าวที่ไม่ให้ผลผลิต ศักยภาพของกลุ่มพบว่า มีแกนนำที่มีความรู้ในพื้นที่ ช่วยเหลือให้การประสานงานเป็นไปอย่างดี เกษตรกรทุกครัวเรือน อยู่ในพื้นที่ที่ได้รับโฉนดชุมชนเป็นแห่งแรก ทำให้มีพื้นที่เกษตรกรรมเป็นของตนเอง มีความร่วมมือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ความรู้กับผู้นำและเกษตรกรรายย่อยเกี่ยวกับพันธุ์ข้าว และปัญหา ข้าวดี และการนำข้าวดีมาแปรรูปเป็นข้าวสวย กลุ่มเด็กและเยาวชน ชุมชนต้องการให้เด็ก มีจิตอาสาและการเรียนรู้วัฒนธรรม เด็กสามารถอ่านและเขียนได้บ้างในเด็กโต เด็กบางคน เคยผ่านโครงการมัดคุเทศก์น้อย มีพิพิธภัณฑ์ห้องถื่นวัดมะเกลือเป็นแหล่งเรียนรู้ ผู้ปกครอง พระ และชุมชนสนับสนุนให้ความร่วมมือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ นักวิจัยน้อยเรียงร้อย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เฒ่าเล่าขาน ลูกหลานเรียนรู้ เชิดชูบ้านมะเกลือ เด็กพาเดิน เพลิดเพลิน เรียนรู้สิ่งดีๆ ที่มีอยู่ และจัดทัศนศึกษาที่วัดขนอน (หนังใหญ่) พิพิธภัณฑ์วัดม่วง และพิพิธภัณฑ์ หุ่นขี้ผึ้งสยาม กลุ่มผู้พิการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นเครือข่ายกันจำนวน 5 ราย พิการทางการได้ยิน ทั้งหมด และมีบางรายที่มีความพิการซ้ำซ้อนคือพิการทางจิตร่วมด้วย ผู้พิการในครอบครัวนี้ได้รับเงิน ยังชีพคนละ 500 บาทต่อเดือน แต่ยังคงมีความต้องการการดูแลคุณภาพชีวิต กิจกรรมการเรียนรู้ คือการให้คำแนะนำผู้ดูแลระหว่างการเดินทาง จัดทำแผนพับความรู้พระราชบัญญัติสิทธิประโยชน์ ที่พึงได้รับของผู้พิการ และแผนพับความรู้การป้องกันความพิการรายบุคคลและชุมชน

คำสำคัญ : กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ, การจัดกระบวนการเรียนรู้, ส่งเสริมศักยภาพ, คลองโยง

ABSTRACT

This participatory action research aimed to 1) study community conditions and the target group's potentiality consisting of different age groups and disabilities in Khlongyong sub-district and 2) conduct learning management potential of the different age groups and disabilities in Khlongyong sub-district.

Data was collected by content analysis, synthesis, and A-I-C (Appreciation Influence Control) technique. Questionnaire and interviews were used as research tools. Purposive sampling method was used with 30 elders, 15 working age group people, 20 youngsters, and 5 people with disabilities. Descriptive analysis was used to analyze the contents.

The research findings can be concluded as follows:

Khlongyong sub-district is one of the 3 sub-districts: Khlongyong, Salaya, and Mahasawat of Buddhamonthon district in Nakhonpathom province. In the past, people commuted through Thajeen river and canals linked to Thajeen river by boat. Merchandisers used several boats to carry goods through these canals to Thajeen river. Therefore, it has been called “Khlongyong”. And the findings for each target group are as follows:

It was found health problems of Elders. They needed exercises such as Thai music dance, Thai traditional massage, and inventions. The potentialities of the group were harmony, knowledge of the community, ability to play Thai musical instruments, learning management of self-prevention on diet, body parts, and handkerchief folding. The serious problem found in working-age group and solution needed was the lack of good rice seeds. They made less produce because of the weedy rice. The potentiality of the group was that they had knowledgeable people in the area who assisted and helped with coordinating work. Every family had their own the first land title deed. Therefore, they had their own land to do the farming. They cooperated and took part in activities to help solve the problem in the community. The learning knowledge activities approached to the leaders and the head of the agricultural families about rice varieties problems and how to appropriate weding to Yagu Rice. The children, do volunteering work, and learn culture. Some young adults were able to read and write. Some children were trained in being young guides. The learning center was at Wat Maklua Museum with the supports from parents, monks, and the community. The learning activities included young researchers, elders telling stories to youngsters, Ban Maklua support, walking tour by the children, and educational tour at Wat Khanon, Wat Muang museum, and Siam Wax museum in Photharam, Ratchaburi province. The disabilities sample group included 5 people with disabilities who were relatives. They all had hearing disabilities. Some of them had both multiple disabilities and mental disabilities. Each disabled in this family received 500 baht as a living support budget per month, but he still needed more life quality caring. There was only one from three people with disabilities who could work as a worker in lotus fields. Learning activities for people who looked after the disabled when visiting their houses. There were brochures about law and rights for people with disabilities and brochures regarding prevention from being disabled for individuals and community.

Keywords : Specific Target groups, Organizing a Learning Process, To Enhance The Potential, Klonyong

บทนำ

การเรียนรู้ (Learning) เป็นกระบวนการที่สร้างการเรียนรู้ทั้งด้านสมรรถภาพ ทักษะ และทัศนคติที่คนเราได้รับตั้งแต่เป็นทารกจนเป็นผู้ใหญ่ กระบวนการเรียนรู้จึงเป็นส่วนสำคัญของความสามารถของเรา มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวว่า “การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากการประสบการณ์ที่ คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม” การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ได้มีการศึกษาค้นคว้าด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ จนเกิดเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ออกมามากมาย (วารินทร์, 2542) ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แชมมณี (2548) ที่กล่าวว่า “ทฤษฎีการเรียนรู้ เป็นแนวความคิดที่ได้รับการยอมรับว่าสามารถใช้อธิบายลักษณะของการเกิดการเรียนรู้ หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้”

การพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ทั้งทางกายภาพและจัดระบบการพัฒนาขึ้นเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) โดยให้มนุษย์อยู่ดีกินดีอย่างแท้จริง ส่งเสริมบทบาทของคนทุกเพศ ทุกวัย เรียนรู้ในการพึ่งตนเองและการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจไปสู่การบูรณาการและสร้างสมดุลของการพัฒนาและให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

การเปลี่ยนแปลงในมิติของกระบวนการพัฒนาในระดับชุมชนเป็นภาพรวมของวิถีชีวิตชุมชน การเสริมสร้างความเข้มแข็งจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของการพัฒนาที่ให้ ความสำคัญกับชุมชน โดยชุมชนสามารถแสดงให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนาและขั้นตอนของการพัฒนาสู่

“ความเป็นชุมชน” หรือชุมชนกำหนดทางเลือกเพื่อการพัฒนาตนเองได้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ คือ ระบุปัญหา รู้สาเหตุ รู้วิถีแก้ปัญหา และรู้วิถีที่จะอยู่กับปัญหานั้น และกระบวนการมีส่วนร่วมแทนแนวทางการพัฒนาที่ถูกกำหนดจากภายนอก หลายชุมชนได้สร้างบทเรียนความสำเร็จในกระบวนการพัฒนาตนเองไปสู่ความเข้มแข็ง เป็นการสร้างหลักประกันในเรื่องความมั่นคงทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนความคงอยู่ของวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการสืบทอด หรือผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่นๆ อย่างเหมาะสมจนเกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนสามารถนำไปเป็นแบบอย่างของการพัฒนาได้

ตำบลคลองโยงประกอบด้วย 8 ชุมชน ได้แก่ 1) ชุมชนบ้านคลองโยงมีจำนวน 250 ครัวเรือน ผู้สูงอายุ 134 คน ผู้พิการ 3 คน 2) ชุมชนบ้านชัยขันธุ์ มีจำนวน 54 ครัวเรือน ผู้สูงอายุ 42 คน ผู้พิการ 5 คน 3) ชุมชนบ้านแหลมทราย มีจำนวน 113 ครัวเรือน ผู้สูงอายุ 60 คน ผู้พิการ 4 คน 4) ชุมชนบ้านมะเกลือ มีจำนวน 219 ครัวเรือน ผู้สูงอายุ 119 คน ผู้พิการ 6 คน 5) ชุมชนบ้านดอนทอง มีจำนวน 141 ครัวเรือน ผู้สูงอายุ 53 คน ผู้พิการ 10 คน 6) ชุมชนบ้านคลองโยงใหม่ มีจำนวน 333 ครัวเรือน ผู้สูงอายุ 101 คน ผู้พิการ 7 คน 7) ชุมชนบ้านคลองข่อย มีจำนวน 250 ครัวเรือน ผู้สูงอายุ 134 คน ผู้พิการ 3 คน และ 8) ชุมชนสหกรณ์มีจำนวน 111 ครัวเรือน ผู้สูงอายุ 53 คน ผู้พิการ - คน (แผนแม่บทชุมชนคลองโยง, 2552) สภาพปัญหาในการสำรวจชุมชนของเทศบาลพบว่าส่วนใหญ่ 1) บางครอบครัวไม่มีที่ดินทำกินและบางครอบครัวมีที่ดินไม่เพียงพอต้องเช่าบางส่วน 2) ด้านการกีฬา

ประชาชนขาดการออกกำลังกาย 3) ด้านการเรียนรู้โดยชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการประกอบอาชีพ 4) ด้านการติดต่อสื่อสาร การติดต่อสื่อสารไม่ทั่วถึง 5) เด็กจบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่ได้เรียนต่อ 6) น้ำเสียจากโรงงาน 7) คนว่างงาน 8) ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิ์ 9) ประชาชนขาดจิตสำนึกในการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

อย่างไรก็ตามถึงแม้ตำบลคลองโยงจะมีสภาพปัญหาหลากหลาย แต่ชุมชนบ้านคลองโยงเป็นพื้นที่ที่ได้โดนชุมชนเป็นแห่งแรกของประเทศไทย ได้ผ่านกระบวนการต่อสู้มาหลายปี เพื่อให้ได้โดนชุมชนอันเป็นที่ทำกินร่วมของชาวบ้านต่อไปชั่วลูกหลาน ด้วยความสามัคคีของชาวบ้าน และแนวคิดต่อการมองอนาคตที่ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านมองต่อไปถึงลูกหลาน แนวคิดการพลิกฟื้นเกษตรอินทรีย์ และดำเนินตามรอยพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยเชื่อว่ากลุ่มคนในวัยต่างๆ รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายเฉพาะในหมู่บ้านมีศักยภาพที่จะนำพาหมู่บ้านก้าวไปตามแนวคิดที่ตั้งไว้ เพียงแต่กลุ่มไหนจะแสดงศักยภาพได้ออกมานั้นจำเป็นที่ผู้วิจัยต้องเข้าไปศึกษาสภาพ ปัญหา ศักยภาพ และความต้องการเพื่อขับเคลื่อนชุมชนในแต่ละกลุ่มและระหว่างกลุ่มเพื่อสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมสู่การพัฒนาคน พัฒนาท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพชุมชนและศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะประกอบด้วยกลุ่มคนต่างวัยและกลุ่มผู้พิการในตำบลคลองโยง
2. เพื่อจัดการเรียนรู้ตามศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะประกอบด้วยกลุ่มคนต่างวัยและกลุ่มผู้พิการในตำบลคลองโยง

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งมีขอบเขตดังนี้

พื้นที่วิจัย : เป็นการศึกษาเชิงพื้นที่ (area based) โดยเลือก ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำแนกตามกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling)

กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ : กลุ่มคนต่างวัย เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ 30 คน กลุ่มคนวัยทำงาน 15 คน กลุ่มเด็กและเยาวชน 20 คน และกลุ่มผู้พิการ 5 คน

ขอบเขตเนื้อหา ศึกษาสภาพ ปัญหา ศักยภาพ และความต้องการเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ของคนในกลุ่มวัยต่างๆ และกลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่ค้นพบในตำบลคลองโยง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กระบวนการเรียนรู้ หมายถึงขั้นตอนของการเรียนรู้ที่เกิดจากความต้องการ ศักยภาพของแต่ละบุคคลภายในชุมชนทั้งการรับรู้ ทักษะ และเจตคติ ตั้งแต่ขั้นตอนการสร้างความรู้ ขั้นตอนการสร้างแนวทางการพัฒนา และขั้นตอนการสร้างแนวทางปฏิบัติ
2. ศักยภาพ หมายถึงคุณลักษณะพื้นฐาน ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ที่ซ่อนเร้นแอบแฝงภายในตัวของแต่ละบุคคลที่สามารถนำมาใช้เพื่อการเรียนรู้
3. กลุ่มผู้สูงอายุ หมายถึงผู้ที่อายุ 60 ปีขึ้นไปนับจากวันที่เก็บข้อมูลอาศัยอยู่ในชุมชนตำบลคลองโยง
4. กลุ่มวัยแรงงาน หมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 18-60 ปี
5. กลุ่มเด็กและเยาวชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 7-17

6. กลุ่มคนพิการ หมายถึง คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย ทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ เป็นกลุ่มคนที่มีลักษณะพิเศษ ต้องได้รับการดูแลใส่ใจ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถช่วยเหลือตนเอง มีความภูมิใจ และมีศักดิ์ศรีที่ได้แสดงศักยภาพตนเองออกมาให้ชุมชนได้เรียนรู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. บูรณาการกระบวนการวิจัยสู่การเรียนรู้ในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ สาขาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์

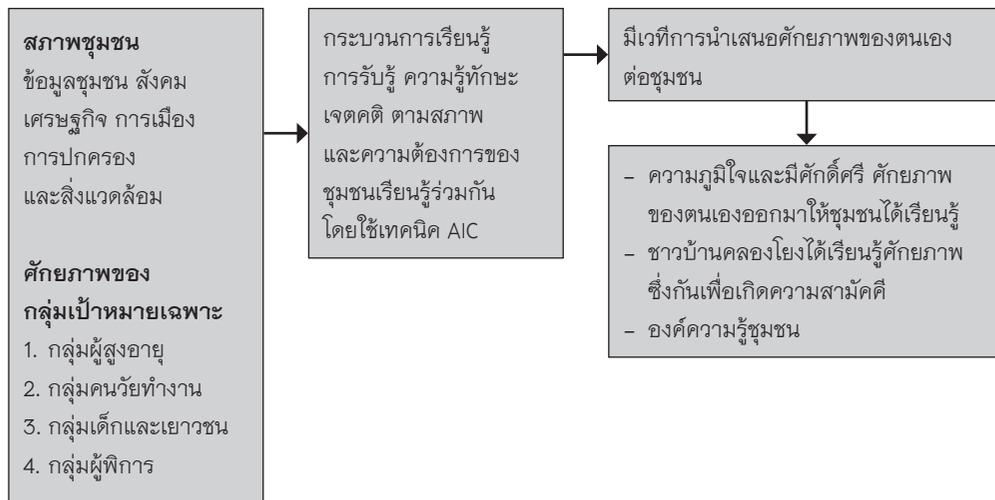
2. กลุ่มเป้าหมายเฉพาะและกลุ่มวัยต่างๆ มีความภูมิใจ และมีศักดิ์ศรีที่ได้แสดงศักยภาพตนเองออกมาให้ชุมชนได้เรียนรู้ร่วมกัน

3. ชาวบ้านคลองโยงได้เรียนรู้ศักยภาพซึ่งกันและกันของคนกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เพื่อเกิดความสามัคคี รักผูกพันกับชุมชน

4. นักวิจัยได้เรียนรู้ภาคทฤษฎี สู่การปฏิบัติร่วมกันโดยใช้เวทีของชุมชนเป็นบทเรียน ซึ่งเน้นการดึงศักยภาพของกลุ่มคนวัยต่างๆ และกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

5. เกิดองค์ความรู้จากการจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

กรอบแนวคิดการวิจัย



แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุปผลวิจัย อภิปรายผลวิจัย และข้อเสนอแนะ

ตำบลคลองโยง เป็นหนึ่งในสามตำบล คือ คลองโยง ศาลายา และมหาสวัสดิ์ ของ

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในสมัยก่อนประชาชนส่วนใหญ่สัญจรไปมาอาศัยแม่น้ำท่าจีนและคลองแยกเชื่อมแม่น้ำท่าจีน โดยอาศัยเรือเป็นพาหนะ พ่อค้าได้ใช้เรือโยงติดต่อกันหลายๆ

ลำในการขนส่งสินค้าผ่านคลองนี้เพื่อออกแม่น้ำท่าจีน ชาวบ้านจึงเรียกตำบลนี้ว่า “คลองโยง” ตามข้อมูลสำนักงานเทศบาลตำบลคลองโยง (2552 แผนแม่บทชุมชนคลองโยง)

ผลการประชุม AIC ภาพของชุมชนในอดีตมีลำคลอง มีควาย นาข้าว มีภูมิปัญญาหมอพื้นบ้าน สมุนไพร หมอกวาดยา รักษาตาต่อ หมอตำแยให้การรักษาฟรี ตำรายาไทยพื้นบ้าน พ่อเพลง แม่เพลง สภาพปัจจุบันมีความสะดวกสบาย มีถนน ไฟฟ้า และสิ่งอื่นๆ ในชุมชนมากขึ้นได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ ทำนา ปลุกผัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพและปุ๋ยหมัก กลุ่มผู้สูงอายุ มีการรวมตัวทำกิจกรรมกันอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานเข้าส่งเสริมพัฒนาด้านต่างๆ มากขึ้น มีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ทำนา ปลุกผัก นาบัว มีความสามัคคีในชุมชน แต่ปัญหาที่ตามมาคือน้ำในคลองเริ่มเน่าเสียขาดออกซิเจน พื้นที่การเกษตรน้อยลง หมู่บ้านจัดสรรและโรงงานมากขึ้น มีการทิ้งขยะในที่สาธารณะ คูคลองตื้นเขิน วัชพืชแน่นหนา สารเคมีจากการเกษตรปนเปื้อนในอาหารการกิน น้ำประปาบางหมู่บ้านไม่สะอาด และปัญหาด้านสุขภาพ โครงการต่างๆ ที่ราชการมาทำไว้ขาดการสานต่อ เช่น โครงการออกกำลังกาย โครงการจักสาน เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาสำคัญที่พบในตำบลคลองโยง คือ สิ่งเสพติด อบายมุข ยาบ้า การพนัน เด็กติดเกม และผู้พิการส่วนใหญ่ขาดโอกาสทางสังคม และยังขาดพื้นที่สาธารณะที่จะรองรับผู้พิการ

ภาพพื้นที่ชาวคลองโยงอยากเห็นคือ การรักษาพื้นที่เกษตรกรรมของเกษตรกร มีการสืบทอดประวัตินวัตกรรม วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม มีความรักสามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ปลอดภัย เสพติด อบายมุข และพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ

รวมถึงการพัฒนาสาธารณูปโภคให้ทั่วถึงปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ชุมชน และความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน มีสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่ดีปลอดภัย น้ำในคลองสะอาด และการระบายน้ำที่ดีไม่มีปัญหาน้ำเน่าเสีย

ผลของข้อมูลที่ได้จากการประชุม AIC สอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการของการจัดทำ AIC ของพิริลลิตี คำนวนณศิลป์ (2544) ชีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2542) และอรพินท์ สพิโชคชัย (2537) ที่กล่าวว่า “กระบวนการ AIC” หมายถึงกระบวนการที่ผู้เข้าร่วมประชุมมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ วิเคราะห์ปัญหาและหาทางเลือกร่วมกันโดยถือว่าความคิดของทุกคนมีความหมาย เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมรู้สึกเป็นเจ้าของในโครงการทุกขั้นตอน ซึ่งทำให้ผู้ที่เข้ามาพัฒนาชุมชนสามารถดำเนินการพัฒนาได้ตามความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง กระบวนการ AIC เป็นกระบวนการที่มีศักยภาพในการสร้างพลังและกระตุ้นการยอมรับของชาวบ้านให้ร่วมพัฒนาชุมชนและยังมีศักยภาพที่จะขยายผลได้ กระบวนการเทคนิค AIC เป็นเทคนิคที่ง่าย และสามารถนำมาประยุกต์ให้เหมาะสำหรับการวางแผนพัฒนาหมู่บ้านและการกำหนดแผนปฏิบัติ โดยนำมาประยุกต์สำหรับการประชุมระดมความคิดเห็นในการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นการระดมความคิดที่ให้ความสำคัญต่อความคิดและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนบนพื้นฐานแห่งความเสมอภาค อย่างเป็นทางการมี การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งทำให้เข้าใจถึงสภาพปัญหา ข้อจำกัด ความต้องการ และศักยภาพของผู้ที่ระดมความคิดทุกคน ซึ่งผลของกระบวนการ AIC ในกลุ่มเป้าหมายเฉพาะของตำบลคลองโยง สามารถ

สร้างพลังและกระตุ้นชาวบ้านในกลุ่มต่างๆ ให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาตนเองและชุมชน ดังนี้

กลุ่มผู้สูงอายุ

การจัดกิจกรรมผู้สูงอายุในตำบลคลองโยง สอดคล้องกับนโยบายในแผนยุทธศาสตร์ชาติฉบับที่ 11 ซึ่งให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ผู้สูงอายุจำเป็นต้องได้รับบริการด้านสุขภาพและสังคมที่จัดให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การจัดบริการต่างๆ จะต้องใช้ทรัพยากร โดยเฉพาะงบประมาณ (The population division of the United Nations : world population ageing 1950–2050, <http://www.un.org/esa/population>) ปัญหาสำคัญที่พบเกี่ยวกับสุขภาพของผู้สูงอายุในตำบลคลองโยง ได้แก่ มีค่า BMI เกินมาตรฐาน คอเลสเตอรอลและไตรกลีเซอไรด์สูง ปวดข้อ ปวดเข่า ผู้สูงอายุนิยมรับประทานยาลูกกลอนและยาต้ม ยาหม้อในการรักษาโรคและบำรุงร่างกาย ทั้งนี้ยังไม่ชอบออกกำลังกาย และเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง สอดคล้องกับการสำรวจของ Boulton–Lewis และ Eurostat Statistic ที่กล่าวว่าผู้สูงอายุจะมีความเสื่อมถอยทางร่างกายทั้งระบบประสาท กล้ามเนื้อ มวลกระดูกซึ่งมีระดับความแตกต่างกันตามแต่ละบุคคล จากการสำรวจพบว่าผู้สูงอายุในตำบลคลองโยงมีความต้องการออกกำลังกายประกอบดนตรีไทย (ดนตรี, กีฬา) การนวดแผนโบราณ และงานประดิษฐ์ มีความสามัคคี มีความรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน เล่นดนตรีไทย กิจกรรมเรียนรู้ของผู้สูงอายุในตำบล มีการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายที่ รพ.สต. เป็นประจำ คณะวิจัยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้สูงอายุร่วมกับเจ้าหน้าที่ รพ.สต. โดยจัดกิจกรรมด้านการออกกำลังกาย

กิจกรรมการพับผ้าเช็ดหน้า และรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน การจัดกิจกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับ Purdie และ Boulton–Lewis (2001) ที่กล่าวว่า เรื่องที่จำเป็นในการเรียนรู้ของผู้สูงอายุคือเกี่ยวกับการเดินทาง สุขภาพและการศึกษาของ MacArthur กล่าวว่าการเข้าร่วมกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการจะทำให้ผู้สูงอายุมีสภาพดี มีความพึงพอใจกับชีวิต และมีอายุยืนยาว ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการรักษาความเจ็บป่วยทางร่างกายและจิตใจ การเรียนรู้มีบทบาทสำคัญต่อการเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ (Ardelt, 2000; Dench และ Regan, 2000; Glendenning, 1997; Withnall, 2000)

นอกจากนี้ Ardelt ยังได้ศึกษาการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาต่อเนื่องของผู้สูงอายุ พบว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาต่อเนื่องทำให้ผู้สูงอายุทันต่อความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยการมีชีวิตที่อิสระสามารถทำตามความต้องการของตนเองได้และพึ่งพาผู้อื่นน้อยลง มีวิธีการดูแลร่างกายและสุขภาพ สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาต่อเนื่องช่วยพัฒนาสติปัญญา ซึ่งผู้สูงอายุเรียนรู้ด้วยการสะท้อน (reflection) ประสบการณ์ของตนเอง

กลุ่มคนวัยทำงาน

กลุ่มคนวัยทำงานเป็นกลุ่มสมาชิกสหกรณ์บ้านคลองโยง ปัญหาที่พบว่ามีมารุนแรงและต้องการการแก้ไข คือ เรื่องเมล็ดพันธุ์ข้าวปน คือ ข้าวดีด เป็นข้าวที่ไม่ได้ให้ผลผลิต เมื่อสัมผัสจะร่วงออกจากรวง ข้าวดีดขึ้นปะปนกับข้าวดี ทำให้ได้ผลผลิตน้อยหรือบางแปลงอาจไม่ได้ผลผลิตเลย

ข้อมูลจากกรมการข้าว (องค์ความรู้เรื่องข้าว : 13 ตุลาคม 2554) ระบุชนิดของ

ข้าววัชพืชจำแนกตามความแตกต่างทางลักษณะภายนอกเป็น 3 ชนิด คือ ข้าวหาง ข้าวดีด และข้าวแดง ชนิดที่เป็นปัญหาร้ายแรงของชาวนาคือ ข้าวหาง และข้าวดีด เพราะเป็นข้าววัชพืชชนิดที่งอกก่อนเกี่ยว เจริญเติบโตได้รวดเร็ว และสูงข่มข้าวปลูกในระยะแตกกอ ข้าวหางและข้าวดีดจะออกดอกและเมล็ดจะสุกแก่ก่อนข้าวปลูกประมาณ 2 สัปดาห์ ชาวนาไม่สามารถเก็บเกี่ยวได้เพราะเมล็ดร่วงเกือบหมด ทำให้ผลผลิตข้าวเสียหาย 10-100% ขึ้นอยู่กับความหนาแน่นของข้าวหางและข้าวดีด บางแปลงที่มีความหนาแน่นมาก ใน 1 ตารางเมตร มีข้าวหาง 800 ต้น เหลือต้นข้าวจริงเพียง 2 ต้น ชาวนาไม่สามารถเก็บเกี่ยวได้ ทำให้ผลผลิตเสียหาย 100% ส่วนข้าวแดงนั้นเป็นข้าววัชพืชชนิดเมล็ดไม่ร่วง ชาวนาสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ผลผลิตจึงไม่เสียหาย แต่คุณภาพข้าวลดลง เพราะเมล็ดข้าวสารแดงที่ปนอยู่ ชาวนาถูกโรงสีตัดราคา เกวียนละ 200-800 บาท ตามเปอร์เซ็นต์ของข้าวแดงที่ปน เพื่อชดเชยผลผลิตที่จะต้องเสียไปบางส่วน เพื่อจะชดเชยหุ้มเมล็ดสีแดงออกให้เป็นเมล็ดข้าวสารสีขาว ซึ่งบางครั้งในรายที่มีข้าววัชพืชปนเป็นจำนวนมาก โรงสีจะไม่รับซื้อ ชาวนาต้องนำไปขายเป็นข้าวเลี้ยงเป็ดและไก่ในราคาถูก ถึงละ 30-50 บาท คักยภาพของกลุ่มพบว่า มีแกนนำที่มีความรู้ในพื้นที่ ช่วยเหลือให้การประสานงานในกลุ่มสมาชิกเป็นอย่างดี เกษตรกรทุกครัวเรือนอยู่ในพื้นที่ได้รับโฉนดชุมชน ทำให้มีพื้นที่เกษตรกรรมเป็นของตนเอง มีการให้ความร่วมมือ มีส่วนร่วม สนใจเข้าร่วมกิจกรรมและแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เกษตรกรมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือตนเองและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ทีมวิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ความรู้กับผู้นำ และเกษตรกรรายย่อยเกี่ยวกับพันธุ์ข้าว

และปัญหาข้าวดีด ซึ่งเป็นแนวทางการทดลองพื้นที่สาธิตการปลูกข้าวป้องกันข้าวดีด และการนำข้าวดีดมาแปรรูปเป็นข้าวยาคุซึ่งสอดคล้องกับสัพพจน์ แสงเงิน (2546 : 16) ที่ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบและการจัดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับผู้นำ ภูมิปัญญา ปัญหา และความต้องการของชุมชน

กลุ่มเด็กและเยาวชน

สภาพเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านวัดมะเกลือที่เข้าร่วมโครงการเด็กมะเกลือพิทักษ์รักถิ่น ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านวัดมะเกลือ จะมีเพียงร้อยละ 30 ที่มีบ้านเรือนอยู่นอกเขตหมู่บ้าน แต่ก็อยู่บ้านใกล้เคียงสามารถเดินมาหรือขี่จักรยานมาร่วมกิจกรรมที่วัดมะเกลือทุกวันอาทิตย์ การแบ่งเขตการปกครองเป็นหมู่บ้านไม่ใช่สิ่งสำคัญมากไปกว่าการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ความสนุกสนาน การมีเพื่อนและการนำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ เด็กและเยาวชนจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเด็กเล็กเรียนอยู่ชั้นประถม และกลุ่มเด็กโตชั้นมัธยม มีจำนวนเฉลี่ยครั้งละ 20 คน สลับไปๆ มาๆ หากนับรวมทุกคนที่ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมรวมจำนวน 60 คน เด็กส่วนใหญ่เรียนอยู่ที่โรงเรียนวัดมะเกลือสภาพครอบครัวร้อยละ 70 อาศัยอยู่กับพ่อแม่ ที่เหลือร้อยละ 30 อาศัยอยู่กับผู้ปกครองที่เป็น ปู่ย่า ตายาย พ่อหรือแม่เดี่ยว อาชีพของพ่อ แม่ หรือผู้ปกครองคือรับจ้างค้าขาย มีสมาชิกอาศัยอยู่ด้วยกันเฉลี่ยจำนวน 5 คน ฐานะของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง (ข้อมูลการทะเบียน และจากการจัดประชุม) ปัญหาที่เด็กสะท้อนเป็นของภาพชุมชนเรื่องยาเสพติด ร้านเกมส์ และการพนัน สิ่งที่ผู้ปกครองพ่อแม่ห่วงลูกหลานก็คือการถูกหลอกล่อเข้าสู่วงจรเหล่านี้โดยไม่รู้ตัว ความต้องการที่ผ่านมามีความต้องการเพียงการอ่านออก เขียนได้ เล่นดนตรี

ว่ายนํ้าเป็น ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านร่างกายเท่านั้น ในความคิดของชุมชนต้องการพัฒนาชุมชน จิตอาสา และเรียนรู้ทางวัฒนธรรม (จัดประชุม AIC และการสัมภาษณ์ผู้แทนชุมชน คุณอุมาวรรณ ทองสุพรรณ คุณพันทิพย์พารักษ์พันธุ์) มีศักยภาพสามารถอ่าน เขียนได้บ้าง ในเด็กโต เด็กบางคนเคยผ่านโครงการมดคุเทศก์น้อย มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดมะเกลือแหล่งเรียนรู้ผู้ปกครอง พระ และชุมชนสนับสนุนให้ความร่วมมือ (งบประมาณสนับสนุนของเทศบาลคลองโยง) กิจกรรมการเรียนรู้ได้แก่ นักวิจัยน้อยเรียงร้อยภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เฒ่าเล่าขาน ลูกหลานเรียนรู้ เชิดชูบ้านมะเกลือ เด็กพาเดิน เพลิดเพลินเรียนรู้ สิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ ทัศนศึกษาวัดขนอน (หนังใหญ่) พิพิธภัณฑ์วัดม่วง และพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งสยาม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการจัดกิจกรรมกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติสอดคล้องกับทฤษฎีไทเลอร์ (Tylor, 1945) ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้มีปัจจัย 3 อย่างคือ 1) ความต่อเนื่อง (continuity) หมายถึงในวิชาทักษะ ต้องเปิดโอกาสให้มีการฝึกทักษะในกิจกรรมและประสบการณ์บ่อยๆ และต่อเนื่องกัน 2) การจัดช่วงลำดับ (sequence) หมายถึง การจัดสิ่งที่มีความง่าย ไปสู่สิ่งที่มีความยาก ดังนั้นการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ ให้มีการเรียงลำดับก่อนหลังเพื่อให้ได้เรียนเนื้อหาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น 3) บูรณาการ (integration) หมายถึง การจัดประสบการณ์จึงควรเป็นในลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความคิดเห็นและได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน เนื้อหาที่เรียนเป็นการเพิ่มความสามารถทั้งหมดของผู้เรียนที่จะได้ใช้ประสบการณ์ในสถานการณ์ต่างๆ กัน ประสบการณ์การเรียนรู้ จึงเป็นแบบแผนของปฏิสัมพันธ์ (interaction) ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์ที่แวดล้อม

กลุ่มผู้พิการ

กลุ่มผู้พิการในตำบลคลองโยงที่ลงทะเบียนผู้พิการมีจำนวนทั้งหมด 101 คนจำแนกเป็นการพิการทางกาย การได้ยิน ทางจิตใจ ทางสติปัญญา การมองเห็น และพิการซ้ำซ้อน ผลการสำรวจพบว่าคนพิการวัยแรงงาน (อายุ 16-59 ปี) มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 60.39 และมีความพิการทางกายสูงถึงร้อยละ 37.7 (ฐานข้อมูลจากระบบสารสนเทศเพื่อการจัดเบี่ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2554 online <http://welfare.thailocaladmin.go.th/>) ในการวิจัยครั้งนี้ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเจาะลึกกลุ่มตัวอย่างผู้พิการที่เป็นเครือข่าย จำนวน 5 ราย มีความพิการทางการได้ยินทั้งหมด และมีบางรายที่ความพิการซ้ำซ้อนคือ พิการทางจิตร่วมด้วย ผู้พิการในครอบครัวนี้ได้รับเงินยังชีพคนละ 500 บาทต่อเดือน แต่ยังมีความต้องการการดูแลคุณภาพชีวิต มีผู้พิการที่สามารถรับจ้างทำนาบัวได้เพียง 1 คนจากวัยแรงงาน 3 คน ที่เหลืออายุ 13 ปี พิการโดยกำเนิดเหมือนมารดาแต่พิการซ้ำซ้อนทั้งด้านร่างกาย สติปัญญาและการได้ยินไม่สามารถช่วยเหลือตนเองและอีกรายอายุ 6 ปีเรียนหนังสือชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนโสตศึกษานครปฐม ผู้พิการซ้ำซ้อนในครอบครัวนี้ไม่สามารถออกสู่สังคมภายนอกและไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ จึงต้องอาศัยอยู่แต่เพียงในบ้านและมีผู้ดูแล ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับมูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย (2550) ที่เห็นว่าในอดีตนั้นคนพิการมักจะถูกกล่ละเลย คนในสังคมส่วนใหญ่มองว่าคนพิการเป็นผู้ไร้สมรรถภาพ ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ต้องตกเป็นภาระแก่ผู้อื่น คนพิการน้อยคนนักที่ได้เกิดในครอบครัวมีฐานะและได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี คนพิการส่วนหนึ่งได้รับการเลี้ยงดูในครอบครัวตามมีตามเกิด ด้วยสายตาของคนในสังคมที่มองคนพิการด้วย

ความถูกต้องเหยียดหยาม จึงทำให้ครอบครัวที่มีคนพิการต้องดูแลพวกเขาไว้แต่ในบ้าน ไม่กล้าพาออกสู่สังคม ขณะที่คนพิการจำนวนมากได้ถูกครอบครัวทอดทิ้ง ทั้งด้วยความรังเกียจ รู้สึกอับอายที่มีคนพิการในครอบครัว เกรงจะถูกสังคมประณาม ฯลฯ และทั้งที่ไม่สามารถรับภาระเลี้ยงดู ไม่รู้จะเลี้ยงดูอย่างไร รวมทั้งมีความยากลำบากในการเลี้ยงดูเนื่องจากมีรายได้ไม่เพียงพอ เมื่อคนในครอบครัวไม่เอาใจใส่เลี้ยงดูคนพิการ ในขณะที่รัฐบาลก็ไม่สามารถส่งเสริมคนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีเท่าที่ควรเนื่องจากขาดแคลนทั้งบุคลากร และงบประมาณ คนพิการส่วนมากจึงไม่ได้รับการรักษาบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ

รวมทั้งไม่ได้รับการศึกษา ไม่มีอาชีพ ไม่มีรายได้ และไม่มีแม้แต่โอกาสที่จะพบปะผู้คนในสังคม แต่ปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนและดูแลคนพิการมากขึ้น ซึ่งจากการสำรวจพบว่าพื้นที่คลองโยงมีทรัพยากรด้านการฟื้นฟูที่พอเพียง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร โรงพยาบาล ศูนย์การศึกษาพิเศษ นอกจากนี้ยังมีงบประมาณด้านการพัฒนาฟื้นฟูคนพิการผ่านหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และมูลนิธิ ในการวิจัยครั้งนี้ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการให้คำแนะนำผู้ดูแลคนพิการระหว่างการเยี่ยมบ้าน จัดทำแผนพัฒนาความรู้พระราชบัญญัติสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับของผู้พิการ และแผนพัฒนาความรู้การป้องกันความพิการรายบุคคลและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแนวคิดของผู้พิการในปัจจุบัน ที่กล่าวว่าควรเพิ่มสมรรถภาพให้แก่คนพิการจากมุมมองทางด้านมนุษยธรรมมาเป็นสิทธิของบุคคล... “รวมทั้งการหาวิธีการหลีกเลี่ยงหรือลดจำนวนคนพิการลงให้มากที่สุด เป็นเรื่องของสำนักความรับผิดชอบที่เราทุกคนจะต้องช่วยกัน ควบคุมและหาความสมดุลเกี่ยวกับปัญหาสังคมนี้ให้ได้...” “ความพิการเป็นเรื่องที่

มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับทุกคนเพราะความพิการอาจเกิดกับเราหรือใครก็ได้ไม่ว่าคนคนนั้น จะมีประวัติความเป็นมาอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นพลเมืองของประเทศใด ความพิการอาจเกิดขึ้นได้ทุกเวลา...” (Federico Mayor, Director General, UNESCO) ธนายุส ธนิตติ, ประฤดา สุริยันต์ และยุวดี ธีรธราดล (2549) ได้ศึกษาเรื่อง “สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม” พบว่า การให้ความสำคัญกับบุคคลและสิ่งแวดล้อมเป็นการกระจายความเป็นธรรมให้กับทุกคนในสังคม มีทั้งบุคคลทั่วไป คนพิการ ผู้สูงอายุ เด็ก สตรี เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงทรัพยากรและบริการต่างๆ ที่ควรได้รับและนำมาพัฒนาตนเอง ซึ่งคนพิการประเภทต่างๆ ก็มีความจำเป็นและต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลและสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ จากการวิจัยครั้งนี้ถือเป็นการจุดประกายให้ชาวตำบลคลองโยงมองเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในชุมชน โดยการเสริมสร้างความสามารถของคนพิการให้มีสมรรถภาพดีขึ้นทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยอาศัยวิถีทางการแพทย์ การศึกษา ทางสังคม การฝึกอาชีพ และความร่วมมือของคนพิการ ครอบครัว ชุมชน และได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากองค์กรของรัฐและเอกชน ซึ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยชุมชน ทั้งนี้การดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในชุมชนควรอยู่ภายใต้แนวคิด “มนุษย์ทุกคนย่อมมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน สามารถพัฒนาศักยภาพ หากได้รับโอกาสอย่างเสมอภาคเพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี”

ข้อเสนอแนะผลการวิจัย

เพื่อความเข้าใจและประโยชน์การนำไปใช้ ขอจำแนกตามกลุ่มเป้าหมายเฉพาะดังนี้

1. กลุ่มผู้สูงอายุ

1.1 มีความพร้อมด้านระยะเวลา มีแหล่งสนับสนุนคือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองโยง จัดกิจกรรมการออกกำลังกายทุกเดือนอยู่เสมอ บางครั้งมีหน่วยงานภาครัฐ เช่น นักศึกษาจากโรงพยาบาลคริสเตียน นครปฐม ไปจัดกิจกรรมการออกกำลังกายเช่นกัน แต่การออกกำลังกายทุกครั้งนั้นต้องมีผู้นำที่เป็นเจ้าหน้าที่เสมอ ควรฝึกให้ผู้สูงอายุเป็นผู้นำแลกเปลี่ยนกันเพื่อนำไปปฏิบัติในกลุ่มย่อยหรือนำไปปฏิบัติด้วยตนเองทุกวัน หรือมากกว่าเพียงเดือนละครั้ง

1.2 จัดกิจกรรมอื่น อย่างเช่น การร้องเพลง การเล่าเรื่อง เพื่อปรับเปลี่ยนกิจกรรมดังเช่นที่โครงการวิจัยดำเนินการ

1.3 หาแนวทางการจดทะเบียนเป็นสมาคมเพื่อรองรับสิทธิอันพึงมีพึงได้ตามกฎหมาย

2. กลุ่มคนวัยแรงงาน

2.1 ขยายความรู้ และนวัตกรรม การจัดการข้าวดีดตามหลักวิชาการ ทำการสาธิตทดลอง

2.2 การนำข้าวดีดมาแปรรูปโดยฐานความรู้เชิงธุรกิจชุมชน

3. กลุ่มเด็กและเยาวชน

3.1 จัดโครงการต่อเนื่องทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อจิตสำนึกเด็กมะเกลือรักษ์ถิ่น โดยคนในชุมชน

3.2 การนำเสนอเรื่องราวในเชิงประวัติศาสตร์ของคลองโยงในรูปแบบของสื่ออื่น เช่น บทละคร สื่อโสต เป็นต้น

4. กลุ่มผู้พิการ

4.1 ให้ความรู้การดูแลผู้พิการแก่ญาติ และคนใกล้เคียงตามหลักการที่ถูกต้อง โดยเฉพาะการป้องกันความพิการ

4.2 มีพื้นที่รองรับคนพิการตามความเหมาะสม เช่น ทางสาธารณะ ห้องประชุม วัดมะเกลือ ห้องสุชา เป็นต้น

4.3 หาแนวทางการจดทะเบียนเป็นสมาคมเพื่อรองรับสิทธิอันพึงมีพึงได้ตามกฎหมาย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการข้าว **องค์ความรู้เรื่องข้าว** เอกสารเผยแพร่ (online) สืบค้นข้อมูล วันที่ 13 ตุลาคม 2554 จาก <http://www.ricethailand.go.th>.
- ทีศนา แคมมณี. **กระบวนการเรียนรู้ ความหมาย แนวทางการพัฒนาและปัญหาข้อใจ**. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด, 2545.
- ธนายุส ธนิตติ และคณะ. **สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เอกพิมพ์ไท จำกัด, 2549.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. **กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม**. ขอนแก่น : ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2543
- พีรสิทธิ์ คำนวนศิลา, ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวิสุ. **การวิจัยปฏิบัติการทางการพัฒนาสังคม**. ขอนแก่น : พระธรรมชนนีนิตพัฒนาคนพิการไทย, 2544.
- _____. **คู่มืออาสาสมัครเพื่อคนพิการ**. นนทบุรี: โรงพิมพ์อีสต์ ของมูลนิธิคนพิการไทย, 2550.
- ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดเลี้ยงชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. (2554) สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิ.ย. 2554, จาก <http://welfare.thailocaladmin.go.th>.
- วารินทร์ รัตมีพรหม. **“สัมมนาการวิจัยและทฤษฎีด้านเนื้อหาสารทางการศึกษา”**. หน่วยที่ 9 ใน **ประมวลสาระชุดวิชา**, 2542.
- สำนักงานเทศบาลตำบลคลองโยง. **แผนแม่บทชุมชนคลองโยง**. (เอกสารอัดสำเนา), 2552.
- สุพจน์ แสงเงิน และคณะ. **กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนแผ่นดินทองอยุธยา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2546.
- อรพินท์ สฟโชคชัย. **คู่มือการจัดการประชุมเพื่อระดมความคิดในการพัฒนาหมู่บ้าน : การพัฒนาหมู่บ้านโดยพลังประชาชน**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537.
- Ardelt, M. “Intellectual versus wisdom-related knowledge: The case for a different kind of learning in the later years of life”. **Educational Gerontology**, 26, 771–789, 2000.
- Boulton-Lewis, G. M. and others. “Learning and active ageing”. **Paper presented at the EARLI Conference**, August 23–27, 2005, Nicosia, Cyprus, 2005.
- Dench, S., & Regan, J. **Learning in later life: Motivation and impact**. Nottingham, UK : DfEE, 2000.
- Federico, Ronald C. **The Social Welfare Institution**. Lexington. Massachusetts : D.C. Heath and Company, 1980.
- Glendenning, F. “Why educational gerontology is not yet established as a field of study”. **Education and Ageing**, 12, 82–91, 1997.

The population division of the United Nations : world population ageing 1950–2050. accessed October 22, 2010, Available at <http://www.un.org/esa/population>.

Purdie, N., & Boulton–Lewis, G. “The learning needs of older adults”. **Educational Gerontology**, 29, 129–149, 2001.

Tyler, R. W. **Basic principles of curriculum and instruction**. London : Kluwer, 1949.